

The Preservation of Life in Jewish Tradition

Rabbi Josh Levy, 28 March 2020 / 5 Nisan 5780

The Halachic Principle

Shulchan Aruch, Orach Chayim 329:1
Code of Rabbi Yosef Caro (1488-1575)

כל פיקוח נפש דוחה שבת והזריז הרי זה משובח

All cases of Pikuach Nefesh - saving a life - supersede Shabbat, and someone who is quick to do so is praiseworthy.

Why? The underlying ideal

Mishnah Sanhedrin 4:5
The earliest compilation of Jewish law from c200 CE

לפיכך נברא אדם יחידי
ללמדך שכל המאבד נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו אבד עולם מלא
וכל המקים נפש אחת מישראל מעלה עליו הכתוב כאלו קים עולם מלא.

Therefore, the first human was created alone:

To teach you that whoever destroys a single soul [from Israel], Scripture accounts it as if they had destroyed a full world; and whoever saves one soul [from Israel], Scripture accounts it as if they had saved a full world.

A digression

The phrase "from Israel" in this text is found in nearly all modern printed and online versions of the Babylonian Talmud. It first appears in the Firenze manuscript of the Talmud which dates to the late 12th Century. It is not found in early printed versions, but is included in Bomberg's Babylonian Talmud, printed in the 16th Century and in subsequent printed editions.

Some examples in practice

A *baraita* in the Babylonian Talmud, Yoma 84b

The Bavli is a wide-ranging text containing both legal and non-legal material, presenting traditions, stories and sayings from seven hundred years of rabbinic conversation, presented as an argument across the generations. Edited in c750 CE, with an anonymous editorial voice.

A *baraita* is a legal tradition contemporaneous with the Mishnah but not found in the Mishnah. The Talmud will often bring these texts to expand upon, or to challenge, the position of the Mishnah. This is one of a number of similar *baraitot* brought in this section of the Talmud.

ת"ר מפקחין פקוח נפש בשבת והזריז ה"ז משובח ואין צריך ליטול רשות מב"ד
הא כיצד

ראה תינוק שנפל לים פורש מצודה ומעלהו והזריז
ה"ז משובח ואין צריך ליטול רשות מב"ד
ואע"ג דקא צייד כוורי

ראה תינוק שנפל לבור עוקר חוליא ומעלהו והזריז
ה"ז משובח ואין צריך ליטול רשות מב"ד
אע"ג דמתקן דרגא

ראה שננעלה דלת בפני תינוק שוברה ומוציאו והזריז ה"ז משובח ואין צריך ליטול רשות
מב"ד

ואע"ג דקא מיכוין למיתבר בשיפי

מכבין ומפסיקין מפני הדליקה בשבת והזריז ה"ז משובח ואין צריך ליטול רשות מב"ד
ואע"ג דקא ממכיך מכוכי

The Rabbis taught in a *baraita*:

We engage in saving a life on Shabbat, and the person who is quick to do so is praiseworthy, and we do not need to get permission from a court.

How so?

If someone sees that a child has fallen into the sea, they should spread a net and pull them up - and one who is quick to do so is praiseworthy, and does not need to get permission from a court.

The gemara comments: Even though in doing so they might catch fish as well.

If someone sees that a child has fallen into a pit, they should dig part of the ground out around the edge of the pit and pull them out - and one who is quick to do so is praiseworthy, and does not need to get permission from a court.

The gemara comments: Even though in doing so they make a step.

If someone sees that a door is locked in front of a child, they should break the door and take the child out - and one who is quick to do so is praiseworthy, and does not need to get permission from a court.

The gemara comments: Even though they intentionally breaks it into boards [that can be used later].

Someone may extinguish or block a fire on Shabbat - and one who is quick to do so is praiseworthy, and does not need to get permission from a court.

The gemara comments: Even though they leaves coals, [which can then be used for cooking after Shabbat].

Pikuach Nefesh supersedes Shabbat - Finding a Proof Text

Babylonian Talmud, Yoma 85a-b

וכבר היה ר' ישמעאל ורבי עקיבא ורבי אלעזר בן עזריה מהלכין בדרך ולוי הסדר ורבי
ישמעאל בנו של רבי אלעזר בן עזריה מהלכין אחריהן
נשאלה שאלה זו בפניהם מניין לפקוח נפש שדוחה את השבת

It once happened that Rabbi Yishmael and Rabbi Akiva and Rabbi Elazar ben Azaryah were walking on the road, and Levi the Organiser and Rabbi Yishmael, the son of Rabbi Elazar ben Azaryah, were walking behind them. This question was asked before them: From where is it derived that saving a life overrides Shabbat?

נענה ר' ישמעאל ואמר אם במחתרת ימצא הגנב
ומה זה שספק על ממון בא ספק על נפשות בא ושפיכות דמים מטמא את הארץ וגורם
לשכינה שתסתלק מישראל ניתן להצילו בנפשו ק"ו לפקוח נפש שדוחה את השבת

Rabbi Yishmael answered and said IF A THIEF IS SEIZED WHILE TUNNELING IN [AND IS HIT SO THAT HE DIES, THERE SHALL BE NO BLOODGUILT IN THIS CASE] (Exodus 22:1)

Now, if this is true for the thief, concerning whom there is uncertainty whether he comes to take money or to take a life, and bloodshed renders the land impure and causes the Divine Presence to depart from Israel – nonetheless it is permitted to save oneself at the cost of the thief's life, then by a *kal va-chomer*, saving a life must override Shabbat.

נענה ר"ע ואמר וכי יזיד איש על רעהו וגו' מעם מזבחי תקחנו למות
מעם מזבחי ולא מעל מזבחי ואמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן לא שנו אלא להמית
אבל להחיות אפילו מעל מזבחי
ומה זה שספק יש ממש בדבריו ספק אין ממש בדבריו ועבודה דוחה שבת קל וחומר
לפקוח נפש שדוחה את השבת

Rabbi Akiva answered and said WHEN A MAN SCHEMES AGAINST ANOTHER AND COMES UPON THEM [TO KILL THEM WITH GUILÉ] YOU SHALL TAKE HIM FROM MY VERY ALTAR TO BE PUT TO DEATH (Exodus 21:14)

[FROM MY ALTAR but not FROM UPON MY ALTAR - And Rabbah bar bar Chanah said that Rabbi Yochanan said: This was taught only in order to execute [a priest for murder], but to preserve a life - even from upon My altar.]

Just as this is true for this case, where there is uncertainty whether there is substance to his testimony or whether there is no substance to his testimony, and the service in the temple overrides Shabbat, then by a *kal va-chomer*, saving a life must override Shabbat.

נענה רבי אלעזר ואמר ומה מילה שהיא אחד ממאתים וארבעים ושמונה איברים שבאדם
דוחה את השבת קל וחומר לכל גופו שדוחה את השבת

Rabbi Elazar ben Azaryah answered and said: Just as circumcision, which is [an improvement to only] one of the 248 limbs of the body, overrides Shabbat, then by a *kal va-chomer*, saving a life must override Shabbat.

רבי יוסי בר' יהודה אומר את שבתותי תשמורו יכול לכל ת"ל אך חלק

[Other *tanna'im* who debated this issue]

Rabbi Yose, son of Rabbi Yehudah, says BUT KEEP MY SHABBATOT (Exodus 31:13)

It might have been that this applies to all [circumstances]. Scripture states BUT which qualifies [the statement].

רבי יונתן בן יוסף אומר כי קודש היא לכם היא מסורה בידכם ולא אתם מסורים בידה

Rabbi Yonatan ben Yosef says FOR IT IS HOLY FOR YOU (Exodus 31:14). She is given into your hands, and you are not given to her.

ר' שמעון בן מנסיא אומר ושמרו בני ישראל את השבת אמרה תורה חלל עליו שבת אחת
כדי שישמור שבתות הרבה

Rabbi Shimon ben Menasya says AND THE CHILDREN OF ISRAEL SHALL KEEP SHABBAT (Exodus 31:16).
The Torah said: Desecrate one Shabbat on his behalf so he will observe many *Shabbatot*.

א"ר יהודה אמר שמואל אי הואי התם הוה אמינא דידי עדיפא מדידהו וחי בהם
ולא שימות בהם
אמר רבא לכולהו אית להו פירכא בר מדשמואל דלית ליה פירכא

Rav Yehuda said that [the later sage] Shmuel said: If I had been there, I would have said that my [proof text]
is preferable to theirs

[YOU SHALL KEEP MY LAWS AND MY RULES, WHICH A PERSON SHALL DO] AND LIVE BY THEM (Leviticus 18:5)

[Live by them] and not die by them.

Rava said, "All of these arguments have refutations except for that of Shmuel, which has no refutation."

The final Proof Text

Leviticus 18:5

וּשְׁמַרְתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה

You shall keep My laws and My rules, which a person shall do, and live by them; I am ADONAI.

Another, Alyth-related, Proof Text

Babylonian Talmud Shabbat 30b

Rav Tanchuma on the question whether one can extinguish a lamp on Shabbat for the benefit of someone who is unwell.

גר קרויה "נר", וְנִשְׁמָתוֹ שֶׁל אָדָם קְרוּיָה "נר". מוטב תִּכְבֶּה נֵר שֶׁל בֶּשֶׂר וְדָם מִפְּנֵי נֵרוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא .

A lamp is called *ner* and a person's soul is also called *ner* [as it is written NER ADONAI NISHMAT ADAM - THE SPIRIT OF MAN IS THE LAMP OF ADONAI (Proverbs 20:27)]

Better that the lamp of a being made of flesh and blood (i.e. an actual lamp) should be extinguished than the lamp of the Holy Blessed One.

The limitations on Pikuach Nefesh

Babylonian Talmud, Yoma 82a

תנו רבנן: עוברת שהריחה בשר קודש או בשר חזיר - תוחבין לה כוש ברוטב, ומניחין לה על פיה. אם נתיישרה דעתה - מוטב, ואם לאו - מאכילין אותה רוטב עצמה ואם נתיישרה דעתה - מוטב, ואם לאו - מאכילין אותה שומן עצמו שאין לך דבר שעומד בפני פקוח נפש חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים

The Rabbis taught in a baraita:

If a pregnant woman smelled sacrificial meat, or pork [and craved it] we stick a spindle into the juices and place it on her mouth.

If she is relieved, fine. If not, we feed her the juice itself.

If she is relieved, fine. If not, then we feed her the very fat itself.

For there is nothing that stands in the way of saving a life other than idolatry, forbidden relations and murder.

ע"ז מנלן דתניא ר"א אומר אם נאמר בכל נפשך למה נאמר בכל מאדך ואם נאמר בכל מאדך למה נאמר בכל נפשך אם יש לך אדם שגופו חביב עליו מממונו לכך נאמר בכל נפשך ואם יש לך אדם שממונו חביב עליו מגופו לכך נאמר ובכל מאדך

From where do we derive this with regard to idol worship?

It was taught in a *baraita*: Rabbi Eliezer says, If it is stated [AND YOU SHALL LOVE THE ETERNAL YOUR GOD WITH ALL YOUR HEART] AND WITH ALL YOUR SOUL (Deuteronomy 6:5) why is it stated AND WITH ALL YOUR MIGHT?

And if it is stated WITH ALL YOUR MIGHT, why is it stated WITH ALL YOUR SOUL? [That is, one of these statements appears to be superfluous].

If there is a person whose body is more beloved to him than his property, therefore it is stated WITH ALL YOUR SOUL [to teach that one must be willing to sacrifice your life to sanctify God's name]. And if there is a person whose property is more beloved to him than his body, therefore it is stated WITH ALL YOUR MIGHT.

גילוי עריות ושפיכת דמים מנא לן דתניא רבי אומר כי כאשר יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה וכי מה ענין למדנו מרוצח לנערה המאורסה אלא ה"ז בא ללמד ונמצא למד מה נערה המאורסה ניתן להצילה בנפשו אף רוצח (כו') מה רוצח יהרג ואל יעבור אף נערה המאורסה יהרג ואל יעבור

From where do we derive this with regard to forbidden sexual relations and murder?

It was taught in a *baraita*: Rabbi Yehudah HaNasi says THIS IS LIKE WHEN A MAN RISES AGAINST HIS FELLOW AND SLAYS HIM [about the rape of a betrothed virgin] (Deuteronomy 22:26). What idea do we learn about a betrothed virgin from a murderer [surely this link made by the Torah doesn't tell us anything]?

Rather, this came to teach but is found to be the subject of teaching.

Just as with regard to the betrothed virgin, she may be saved at the cost of the life of her attacker, so too, with a murderer.

[Therefore] just as [someone told to be a] murderer should be killed so as not to transgress, so too with a betrothed young woman let him be killed, and let him not transgress, [and by extension this applies to all forbidden sexual relations].

ורוצח גופיה מנא לן סברא היא דהווא דאתא לקמיה (דרבא) אמר ליה אמר לי מרי דוראי קטליה לפלניא ואי לא קטילנא לך א"ל נקטלך ולא תקטול מאי חזית דדמא דידך סומק טפי דילמא דמא דהווא גברא סומק טפי

And from where do we derive this with regard to the murderer?

It is derived through reason: A certain person came before Rava and said to him, "The governor of the town where I live said to me, 'Kill so-and-so, and if you do not, I will kill you'". Rava said to him, "Let yourself be killed, and do not kill. What do you see to make you think that your blood is redder than his? Perhaps the blood of that man is redder".

Babylonian Talmud, Pesachim 25a

כי אתא רבין אמר רבי יוחנן :
בכל מתרפאין, חוץ מעבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים

When Ravin came [from Palestine to Babylon] he taught in the name of Rabbi Yochanan:
A person can be healed with anything other than idolatry, illicit relations and murder

Babylonian Talmud, Sanhedrin 74a-b

כי אתא רב דימי א"ר יוחנן לא שנו אלא שלא בשעת גזרת המלכות אבל בשעת גזרת
המלכות אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור

When Rav Dimi came [from Palestine to Babylon] he said that Rabbi Yochanan said: This was taught only when it is not a time of government decrees [that is, of persecution]. But in a time of persecution, even for a minor mitzvah, one must be killed and not transgress.

כי אתא רבין א"ר יוחנן אפי' שלא בשעת גזרת מלכות לא אמרו אלא בצינעא אבל
בפרהסיא אפי' מצוה קלה יהרג ואל יעבור
מאי מצוה קלה אמר רבא בר רב יצחק אמר רב אפילו לשנויי ערקתא דמסאנא

When Ravin came [from Palestine to Babylon] he said that Rabbi Yochanan said: Even when it is not a time of persecution, they said this only [about transgressing] in private. But in public, even for a minor mitzvah, one must be killed and not transgress...

What is a minor mitzvah? Rava bar Rav Yitzchak says that Rav says: Even changing the strap of a sandal...

והא אסתר פרהסיא הואי
אמר אביי אסתר קרקע עולם היתה
רבא אמר הנאת עצמן שאני

But wasn't Esther's a public transgression?
Abaye says: Esther was like earth of the ground.
Rava says: For their own benefit it is different...

ואזדא רבא לטעמיה דאמר רבא
עכו"ם דאמר ליה להאי ישראל קטול אספסתא בשבתא ושדי לחיותא ואי לא קטילנא לך
ליקטיל ולא לקטליה
שדי לנהרא ליקטליה ולא ליקטול
מ"ט לעבורי מילתא קא בעי

And Rava follows his own reasoning, as Rava says: If an idol worshipper said to a certain Jew, "Cut some hay on Shabbat and throw it before the cattle, and if you do not I will kill you," he should cut and not be killed.

[If the idol worshipper said to him, "Cut the grass and] throw it into the river," he should be killed and not cut.

What is the reason?

He wants to force the Jew to transgress a prohibition.

Jerusalem Talmud, Terumot 47a

The Yerushalmi is the equivalent text to the Bavli, but composed in Roman/Byzantine Palestine. Redacted approximately 300 years earlier than the Bavli, it contains many parallel texts and some traditions unique to Eretz Yisrael.

תני סיעות בני אדם שהיו מהלכין בדרך פגעו להן גוים ואמרו תנו לנו אחד מכם ונהרוג אותו ואם לאו הרי אנו הורגים את כולכם אפי' כולן נהרגים לא ימסרו נפש אחת מישראל ייחדו להן אחד כגון שבע בן בכרי ימסרו אותו ואל ייהרגו א"ר שמעון בן לקיש והוא שיהא חייב מיתה כשבע בן בכרי יוחנן אמר אע"פ שאינו חייב מיתה כשבע בן בכרי

It is taught: If groups of people were on a journey and met idol worshippers who said "Give us one of your group so we can kill him otherwise we will kill all of you!" - Even if all of them are killed it is forbidden to give up a single person to be killed. If they demand a specific person by name, such as Sheva Ben Bichri they give that person up and are not killed.

Rabbi Shimeon Ben Lakish says: This applies only if the person already had a death sentence upon him, like Sheva Ben Bichri. Rabbi Yochanan says: Even if he does not have a death sentence upon him, like Sheva Ben Bichri.

עולא בר קושב תבעתיה מלכותא ערק ואזיל ליה ללוד גבי ריב"ל אתון ואקפון מדינתא אמרו להן אין לית אתון יהבון ליה לן אנן מחרבין מדינתא סלק גביה ריב"ל ופייסיה ויהביה לון והוה אליהו זכור לטוב יליף מתגלי עלוי ולא אתגלי וצם כמה צומין ואיתגלי עלוי אמר ליה ולמסורות אני נגלה א"ל ולא משנה עשיתי א"ל וזו משנת החסידים

Ullah bar Koshev was wanted by the Government. He fled and went to Lod, to Rabbi Yehoshua Ben Levi. They came and surrounded the city, and said to them, "If you do not give him to us, we will destroy the city". Rabbi Yehoshua Ben Levi went to Ullah and appeased him, and gave him over. The Prophet Elijah used to teach Rabbi Yehoshua Ben Levi, and reveal himself to him, and thereafter he did not reveal himself. Rabbi Yehoshua Ben Levi fasted several fasts, and Elijah revealed himself. He said, "Do I reveal myself to those who hand people over?" He said, "Did I not act according to [rabbinic] teaching?" Elijah said, "And is this a teaching for the pious?"

Babylonian Talmud, Bava Metzia 62a

תניא שנים שהיו מהלכין בדרך וביד אחד מהן קיתון של מים אם שותין שניהם מתים ואם שותה אחד מהן מגיע לישוב דרש בן פטורא מוטב שישתו שניהם וימותו ואל יראה אחד מהם במיתתו של חברו עד שבא ר' עקיבא ולימד וחי אחיך עמך חייך קודמים לחיי חבריך

It was taught in a *baraita*: If two people were walking on the way, and one of them had a flask of water, and [the situation arose that] if both drink then both will die, but if only one of them drinks, he will reach a settled area:

Ben Petura expounded: It is better that both of them drink and die, and let neither one of them see the death of the other.

[This was the accepted opinion] until Rabbi Akiva came and taught THAT YOUR BROTHER SHALL LIVE WITH YOU (Leviticus 25:36) - your life takes precedence over the life of your fellow.

A question for another time...

What does all this tell us about the rabbinic understanding of illness, risk and healing?